P9_TA(2021)0018

Aleksejaus Navalno suėmimas

2021 m. sausio 21 d. Europos Parlamento rezoliucija dėl Aleksejaus Navalno suėmimo (2021/2513(RSP))

(2021/C 456/12)

Europos Parlamentas,

— atsižvelgdamas į savo ankstesnes rezoliucijas dėl Rusijos, ypač į 2020 m. rugsėjo 17 d. rezoliuciją „Padėtis Rusijoje: Aleksejaus Navalno apnuodijimas“ ([1]),

— atsižvelgdamas į Visuotinę žmogaus teisių deklaraciją, Europos žmogaus teisių konvenciją ir Tarptautinį pilietinių ir politinių teisių paktą,

— atsižvelgdamas į Jungtinių Tautų deklaraciją dėl žmogaus teisių gynėjų, kurią 1998 m. gruodžio 9 d. priėmė Jungtinių Tautų Generalinė Asamblėja,

— atsižvelgdamas į Konvenciją dėl cheminio ginklo kūrimo, gamybos, kaupimo ir panaudojimo uždraudimo bei jo sunaikinimo (Cheminio ginklo uždraudimo konvenciją),

— atsižvelgdamas į Rusijos Federacijos Konstituciją, ypač į jos 2 skyrių ir konkrečiai 29 straipsnį, kuriuo saugoma žodžio laisvė, ir į tarptautinius įsipareigojimus žmogaus teisių srityje, kuriuos Rusija yra prisiėmusi kaip Europos Tarybos, Europos saugumo ir bendradarbiavimo organizacijos (ESBO) bei Jungtinių Tautų narė,

— atsižvelgdamas į Europos Vadovų Tarybos Pirmininko bei Komisijos pirmininko pavaduotojo ir Sąjungos vyriausiojo įgaliotinio užsienio reikalams ir saugumo politikai 2021 m. sausio 17 d. pareiškimus ir Europos Komisijos Pirmininkės 2021 m. sausio 18 d. pareiškimą po Aleksejaus Navalno sulaikymo,

— atsižvelgdamas į ES valstybių narių vadovų pareiškimus dėl Aleksejaus Navalno sulaikymo jam atvykus į Maskvą,

— atsižvelgdamas į 2020 m. spalio 1 d. Europos Vadovų Tarybos išvadas,

— atsižvelgdamas į 2020 m. spalio 12 d. Užsienio reikalų tarybos posėdžio rezultatus ir pasiektą politinį susitarimą nustatyti ribojamąsias priemones tiems, kurie susiję su pasikėsinimu nužudyti Aleksejų Navalną,

— atsižvelgdamas į Europos Žmogaus Teisių Teismo (EŽTT) 2017 m. spalio 17 d. sprendimą byloje A. ir O. Navalnai prieš Rusiją, 2018 m. lapkričio 15 d. sprendimą byloje A. Navalnas prieš Rusiją ir 2019 m. balandžio 9 d. sprendimą byloje A. Navalnas prieš Rusiją (Nr. 2),

— atsižvelgdamas į 2020 m. gruodžio 7 d. Tarybos patvirtintą ES visuotinį sankcijų už žmogaus teisių pažeidimus režimą, dar vadinamą europietiškuoju Magnitskio aktu,

— atsižvelgdamas į Darbo tvarkos taisyklių 132 straipsnio 2 dalį,

A. kadangi žymus Rusijos politikas, teisininkas, su korupcija kovojantis aktyvistas Aleksejus Navalnas atskleidė daug korupcijos atvejų, susijusių su verslo įmonėmis ir Rusijos politikais, vadovavo keletui viešųjų protestų visoje Rusijoje ir tapo vienu sėkmingiausių Rusijos opozicijos lyderių;

B. kadangi Aleksejus Navalnas yra vienas didžiausių iššūkių Rusijos valdžios institucijoms ir prezidentui V. Putinui ir jo ryžtas ir drąsa yra vilties švyturys visiems Rusijos gyventojams, kurie mano, kad laisvė, demokratija, politinis pliuralizmas ir atskaitomybė jų šalyje yra įmanomi;

([1]) Priimti tekstai, P9_TA(2020)0232.

2021 m. sausio 21 d., ketvirtadienis

C. kadangi 2021 m. sausio 17 d. Aleksejus Navalnas, sugrįžęs į Rusiją iš Vokietijos, kur buvo gydomas medikų po jo apnuodijimo Rusijoje, sulaikytas Maskvos tarptautiniame Šeremetjevo oro uoste ir jam neleista susisiekti su savo advokatais;

D. kadangi 2021 m. sausio 18 d. per beprecedentę paskubomis surengtą apklausos procedūrą, kuri, nedalyvaujant A. Navalno advokatui, vyko policijos nuovadoje, Aleksejui Navalnui skirta 30 dienų įkalinimo, kol laukiama teismo;

E. kadangi sulaikyta apie 70 sugrįžtančio Aleksejaus Navalno laukusių žmonių, įskaitant žurnalistus ir jo šalininkus;

F. kadangi Aleksejus Navalnas, gavus Rusijos valdžios institucijų sutikimą, buvo išvežtas gydyti į Vokietiją po to, kai buvo apnuodytas 2020 m. rugpjūčio 20 d.; kadangi vykdant bendrą tiriamosios žurnalistikos tinklo projektą, kuriame dalyvavo ir „Bellingcat“ tyrimų grupė, pavyko nustatyti kelis su šiuo apnuodijimu susijusius nusikaltimo vykdytojus – visi šie asmenys yra Rusijos Federacijos saugumo tarnybų agentai;

G. kadangi Berlyno ligoninėje „Charité“ padaryta išvada, kad Aleksejus Navalnas buvo apnuodytas paralyžiuojamąja nuodingąja grupės „Novičiok“ medžiaga, priskiriama prie Sovietų Sąjungos ir Rusijos Federacijos sukurtų karinės paskirties paralyžiuojamųjų nuodingųjų medžiagų, kurios prieinamos tik Rusijos karinėms struktūroms ir slaptosioms tarnyboms; kadangi tokį apnuodijimo pobūdį patvirtino kelios Vokietijos, Prancūzijos ir Švedijos laboratorijos, taip pat Cheminio ginklo uždraudimo organizacija (OPCW);

H. kadangi, vadovaujantis Cheminio ginklo uždraudimo konvencija, bet koks asmens apnuodijimas paralyžiuojamąja nuodingąja medžiaga laikomas cheminio ginklo panaudojimu ir kadangi bet kas, bet kuriomis aplinkybėmis panaudojęs cheminį ginklą, laikomas šiurkščiai pažeidusiu tarptautinę teisę ir tarptautinius žmogaus teisių standartus;

I. kadangi ES kartu su tarptautiniais partneriais paragino Rusijos valdžios institucijas nuodugniai ištirti pasikėsinimą nužudyti Aleksejų Navalną naudojant uždraustą cheminę paralyžiuojamąją nuodingąją medžiagą, visapusiškai bendradarbiauti su OPCW, siekiant užtikrinti nešališką tarptautinį tyrimą, ir patraukti atsakingus asmenis baudžiamojon atsakomybėn; kadangi iki šiol Rusijos valdžios institucijos neatliko tokio išsamaus ir nešališko tyrimo ir Rusija aiškiai atmetė bet kokius raginimus atlikti tyrimą;

J. kadangi, Rusijai neatlikus tyrimo ir nesiėmus jokių bendradarbiavimo su OPCW veiksmų, 2020 m. spalio 15 d. ES nustatė sankcijas šešiems Rusijos piliečiams ir vienam su nusikaltimu susijusiam subjektui;

K. kadangi faktas, kad Aleksejų Navalną pasikėsinta nužudyti artėjant 2020 m. rugsėjo mėn. vietos ir regioniniams rinkimams Rusijoje, kelia ypač didelį nerimą dėl demokratijos, pagrindinių laisvių ir žmogaus teisių padėties šioje šalyje;

L. kadangi Rusijos federalinė bausmių vykdymo tarnyba paskelbė, kad Aleksejus Navalnas buvo sulaikytas, kol įvyks teismo posėdis dėl atidėto ankstesnio nuosprendžio, susijusio su vadinamąja „Yves Rocher“ byla, sąlygų pažeidimo, nors iš tiesų A. Navalnas buvo gydomas dėl pasikėsinimo jį nužudyti, kurį surengė Rusijos valdžios institucijos;

M. kadangi EŽTT 2017 m. spalio 17 d. sprendime pažymėjo, kad 2014 m. Aleksejus Navalnas ir jo brolis Olegas buvo neteisingai nuteisti už finansinius nusikaltimus vadinamojoje „Yves Rocher“ byloje ir kad Rusijos teismai paskelbė „savavališkus ir akivaizdžiai nepagrįstus“ sprendimus toje byloje, ir nurodė Rusijos Federacijai abiem broliams išmokėti daugiau kaip 80 000 EUR už patirtą žalą ir išlaidas;

N. kadangi Aleksejus Navalnas jau anksčiau yra buvęs užpultas, sulaikytas, suimtas ir nuteistas, mėginant nutraukti jo politinę ir visuomeninę veiklą; kadangi Rusijos valdžios institucijos naudojosi ankstesniais politiškai motyvuotais nuosprendžiais, kad užkirstų jam kelią dalyvauti 2018 m. Rusijos prezidento rinkimuose;

O. kadangi 2021 m. sausio 18 d. Rusijos valdžios institucijos iškėlė naują baudžiamąją bylą Aleksejui Navalnui, kaltindamos jį sukčiavimu, susijusiu su pinigų pervedimu įvairioms labdaros organizacijoms;

P. kadangi teisė į minties ir žodžio laisvę, teisė jungtis į asociacijas ir teisė rinktis į taikius susirinkimus yra įtvirtintos Rusijos Federacijos Konstitucijoje; kadangi Rusijos Federacija yra pasirašiusi Visuotinę žmogaus teisių deklaraciją ir Europos žmogaus teisių konvenciją, ji taip pat yra Europos Tarybos narė, taigi yra įsipareigojusi laikytis tarptautinių standartų ir principų, kuriais reglamentuojama teisinė valstybė, žmogaus teisės ir pagrindinės laisvės;

Q. kadangi, žinomos Rusijos žmogaus teisių organizacijos „Memorial“ duomenimis, Rusijos Federacijoje yra daugiau nei 300 asmenų, kalinamų dėl politinių ir religinių įsitikinimų; kadangi ES solidarizuojasi su visais disidentais ir Rusijos žmonėmis, kurie, nepaisydami grėsmės savo laisvei ir gyvybei ir Kremliaus bei Rusijos valdžios institucijų daromo spaudimo, toliau kovoja už laisvę, žmogaus teises ir demokratiją;

R. kadangi žmogaus teisių ir teisinės valstybės padėtis Rusijoje ir toliau blogėja, valdžios institucijoms sistemingai stengiantis suvaržyti žodžio laisvę, apriboti susirinkimų laisvę, trukdyti opozicijos veiklai, griebtis represijų dėl bet kokios veiklos, kuria siekiama atskleisti korupciją, ir nuslopinti Rusijos pilietinės visuomenės veiklą;

S. kadangi už tarptautinės teisės pažeidimus Ukrainoje ir Gruzijoje ir už valstybės užsakytus opozicijos lyderių, žurnalistų ir kitų asmenų nužudymus ir fizinį susidorojimą, kaip buvo Boriso Nemcovo, Anos Politkovskajos, Sergejaus Magnitskio ir kitų asmenų atveju, nebuvo nubausta; kadangi šių daugybės pasikėsinimų nužudyti apnuodijant ir kitais būdais ir atsisakymo bendradarbiauti byloje dėl reisu MH17 skridusio lėktuvo numušimo santykiai su Rusijos Federacija yra kaip niekad prasti;

T. kadangi nuo 2020 m. gruodžio mėn. Europos Sąjunga į savo priemonių sąrašą įtraukė ES visuotinį sankcijų už žmogaus teisių pažeidimus režimą, kuris taikomas asmenims ir subjektams, atsakingiems už sunkius žmogaus teisių pažeidimus ir prievartą visame pasaulyje, juose dalyvavusiems arba su jais susijusiems;

1. ragina nedelsiant ir besąlygiškai išlaisvinti Aleksejų Navalną ir visus kitus asmenis, sulaikytus laukiant jo sugrįžimo į Rusiją, nepriklausomai nuo to, ar jie yra žurnalistai, jo komandos nariai ar jam palaikymą išreiškę piliečiai;

2. griežtai smerkia Aleksejaus Navalno sulaikymą ir politiškai motyvuotas represijas, kurių prieš jį ėmėsi Rusijos valdžios institucijos, be kita ko, pasinaudodamos teisingumo sistema; taip pat smerkia pasikėsinimą į Aleksejaus Navalno gyvybę ir reiškia itin didelį susirūpinimą dėl to, kad Rusijos Federacijoje mažėja erdvės politinei opozicijai, disidentams ir pilietinei visuomenei;

3. kuo griežčiausiai smerkia Rusijos Federacijos veiksmus, kurie, jo manymu, nepridera Europos Tarybos ir ESBO narei, įsipareigojusiai gerbti pagrindines laisves, žmogaus teises ir teisinės valstybės principą, įtvirtintus Europos žmogaus teisių konvencijoje bei Tarptautiniame pilietinių ir politinių teisių pakte; ragina Europos Tarybą ir ESBO imtis reikiamų priemonių Rusijos Federacijos padarytiems įsipareigojimų pažeidimams įvertinti;

4. primena, kad politinių oponentų sulaikymas neatitinka Rusijos tarptautinių įsipareigojimų, ir primygtinai reikalauja depolitizuoti teismų sistemą, užtikrinti teisę į teisingą bylos nagrinėjimą ir galimybę kreiptis į advokatą; ragina Europos Tarybos Ministrų Komitetą ir valstybes nares pasinaudoti Europos žmogaus teisių konvencijos 46 straipsnio 4 dalyje įtvirtintais įgaliojimais ir kreiptis į Europos Žmogaus Teisių Teismą, kad Rusijos Federacijai būtų iškelta byla dėl pažeidimo;

5. ragina Rusijos valdžios institucijas nutraukti nepriklausomą ir disidentišką nuomonę reiškiančių asmenų persekiojimą ir bauginimą, prieš juos nukreiptą smurtą ir represijas, imantis priemonių, kad būtų sustabdytas paplitęs nebaudžiamumas, dėl kurio jau žuvo daug žurnalistų, aktyvistų, žmogaus teisių gynėjų ir opozicijos politikų, ir užtikrinti, kad jie galėtų vykdyti savo veiklą nebijodami dėl savo gyvybės ar netekti savo šeimos narių ar draugų;

6. mano, kad pasikėsinimu nužudyti Aleksejų Navalną ir jo sulaikymu vos sugrįžus į Rusiją siekiama atgrasyti nuo veiklos, kuria būtų atskleista daugiau su režimu susijusių sunkių korupcijos atvejų, ir tie veiksmai priklauso sisteminėms pastangoms nutildyti ir pašalinti A. Navalną, politinę opoziciją ir kitus šalyje disidentišką nuomonę reiškiančius asmenis, visų pirma rengiantis artėjantiems parlamento rinkimams 2021 m. rudenį; mano, kad taip elgdamasis režimas atskleidžia, kad nepaiso savo žmonių, nuožmiai siekia likti valdžioje ir atima iš žmonių bet kokią demokratijos ir laisvės galimybę; reiškia solidarumą su demokratinėmis jėgomis Rusijoje, kurios ryžtingai siekia kurti atvirą ir laisvą visuomenę;

2021 m. sausio 21 d., ketvirtadienis

7. pabrėžia, kad yra pasiryžęs atidžiai stebėti Aleksejaus Navalno padėtį ir jo fizinę bei psichinę gerovę, už kuriuos atsakingos tik Rusijos valdžios institucijos;

8. smerkia tai, kad Rusijos Federacija jau ne kartą naudoja chemines paralyžiuojančiąsias nuodingąsias medžiagas prieš Rusijos piliečius, ir primena, kad cheminių ginklų naudojimas bet kuriomis aplinkybėmis laikomas smerktinu nusikaltimu pagal tarptautinę teisę ir ypač Cheminių ginklų konvenciją; toliau primygtinai ragina Rusijos valdžios institucijas visiškai ir išsamiai atskleisti OPCW savo „Novičiok“ programą ir nebedelsiant atlikti tyrimą, pradėti persekioti ir patraukti atsakomybėn asmenis, atsakingus už nusikaltimą, padarytą prieš Aleksejų Navalną; pakartoja savo raginimą atlikti tarptautinį tyrimą dėl Rusijos tarptautinių įsipareigojimų cheminių ginklų srityje pažeidimų;

9. ragina Tarybą aktyviai kelti šį klausimą per kitus savo susitikimus ir gerokai sugriežtinti ES ribojamąsias priemones Rusijai, be kita ko, taikyti sankcijas asmenims ir teisės subjektams, susijusiems su sprendimu sulaikyti ir įkalinti Aleksejų Navalną; be to, mano, kad ES turėtų taikyti papildomas tikslines ribojamąsias priemones pagal ES visuotinį sankcijų už žmogaus teisių pažeidimus režimą visiems asmenims, kurie dalyvavo išpuoliuose prieš Aleksejų Navalną arba yra už juos atsakingi;

10. primygtinai ragina Tarybą taikyti sankcijas su režimu susijusiems Rusijos oligarchams ir prezidento V. Putino artimos aplinkos nariams, taip pat žiniasklaidos propagandos skleidėjams, kurie turi turto Europos Sąjungoje ir naudojasi kelionių į valstybes nares laisve; mano, kad šios sankcijos taip pat turėtų būti taikomos ir artimiausiems jų šeimos nariams; mano, kad Europos Sąjunga nebeturėtų būti draugiška neaiškios kilmės rusiško turto prieglobsčio vieta;

11. ragina ES ir jos valstybes nares parengti naują ES santykių su Rusija strategiją, kurioje daugiausia dėmesio būtų skiriama paramai pilietinei visuomenei, kuri propaguoja demokratines vertybes, teisinę valstybę, pagrindines laisves ir žmogaus teises; ragina ES ir jos valstybes nares kritiškai persvarstyti bendradarbiavimą su Rusija įvairiose užsienio politikos platformose ir tokiuose projektuose kaip „Nord Stream 2“ – šio projekto įgyvendinimo veiksmus ES turi nedelsiant nutraukti;

12. ragina Rusijos vyriausybę ir Valstybės Dūmą persvarstyti rinkimų teisės nuostatas ir teisės aktus dėl užsienio agentų ir nepageidaujamų organizacijų, siekiant sudaryti geresnes sąlygas pliuralizmui, laisviems ir sąžiningiems rinkimams, laikantis tarptautinių standartų, ir vienodas sąlygas opozicijos kandidatams; reikalauja, kad Rusijos vyriausybė visoms demokratinėms partijoms užtikrintų vienodą prieigą ir sudarytų lygias galimybes per būsimus Dūmos rinkimus, nes atsisakymas registruoti partijas yra piktnaudžiavimas registracijos procedūra, tokiu būdu naikinant politinę konkurenciją ir pliuralistinę demokratiją; pabrėžia, kad Rusijos režimo ir diktatūros Baltarusijoje nuostatos ir taktika darosi vis panašesnės; pastebi, kad abu režimai baiminasi augančio savo gyventojų pokyčių troškimo, todėl rinkimų klastojimas yra jiems patogus politinis sprendimas;

13. apgailestauja dėl to, kad Aleksejui Navalnui neleista kreiptis į Europos Tarybos Parlamentinės Asamblėjos (PACE) Teisės reikalų ir žmogaus teisių komitetą, kaip buvo planuojama 2021 m. sausio 19 d., nors dar neseniai Rusijos parlamentinei delegacijai buvo leista sugrįžti į Europos Tarybos Parlamentinę Asamblėją;

14. pakartoja savo raginimą Europos išorės veiksmų tarnybai ir valstybėms narėms toliau atidžiai stebėti žmogaus teisių padėtį Rusijos Federacijoje ir ragina ES delegaciją Rusijoje ir valstybių narių ambasadas toliau stebėti su pilietinės visuomenės organizacijomis, opozicijos politikais ir aktyvistais susijusias bylas teismuose, įskaitant Aleksejaus Navalno bylą; ragina ES didinti savo paramą Rusijos disidentams, nevyriausybinėms ir pilietinės visuomenės organizacijoms, nepriklausomai žiniasklaidai ir reporteriams;

15. ragina ES valstybes nares derinti savo pozicijas Rusijos atžvilgiu ir laikytis vieningos pozicijos dvišaliuose ir daugiašaliuose forumuose bendraujant su Rusijos valdžios institucijų atstovais; be to, pabrėžia, kad ES turėtų pasinaudoti administracijos pokyčiais Vašingtone, kad sustiprintų transatlantinę vienybę saugant demokratiją ir pagrindines vertybes nuo autoritarinių režimų; primena, kad Parlamentas remia Rusijos žmonių kovą už pagrindines laisves, žmogaus teises ir demokratiją;

16. paveda Pirmininkui perduoti šią rezoliuciją Komisijos pirmininko pavaduotojui ir Sąjungos vyriausiajam įgaliotiniui užsienio reikalams ir saugumo politikai, Tarybai, Komisijai, valstybių narių vyriausybėms ir parlamentams, Europos Tarybai, Europos saugumo ir bendradarbiavimo organizacijai, taip pat Rusijos Federacijos prezidentui, vyriausybei ir Valstybės Dūmai.